

Sodelovanje med župnikom in ravnateljem

Naš pogovor: msgr. Alojzij Cvikel

- **Silvo Šinkovec**, D. J., dr. ped. znanosti, psiholog, defektolog in teolog, je predavatelj, terapevt, voditelj več seminarjev, šol za starše in duhovnih vaj, urednik revije *Vzgoja*, duhovni asistent DKPS in direktor *Inštituta Franca Pedička*.
- **Jasna Korbar**, univ. dipl. inž. kem. tehn., je učiteljica kemije in naravoslovja na *Ekonomski šoli Novo mesto*. Ima nazive mentorica, svetovalka, svetnica. Vodi številne projekte oziroma sodeluje pri njih.

Društvo katoliških pedagogov Slovenije (DKPS) je 22. 8. 2020, pred začetkom novega šolskega leta, pripravilo romanje in srečanje na Brezjah. Sveto mašo je daroval mariborski nadškof, metropolit mag. Alojzij Cvikel. Po sveti maši smo se pogovarjali z njim. Navzoče je s svojo živahnostjo in igrivostjo zelo nagovoril, zato smo se odločili, da nekaj njegovih sporočil pripravimo za bralce naše revije. Alojzij Cvikel je kot jezuitski bogoslovec eno leto preživel na praksi v uglednem kolegiju Collegio Sociale v Torinu. Dijake je osvojil in med počitnicami cel avtobus mladih pripeljal v Slovenijo. Velikokrat je sodeloval z DKPS, vodil duhovne vaje, sodeloval pri nastajanju revije Vzgoja, kot jezuitski provincial je ves čas spremljal in podpiral dejavnosti društva, nekaj časa je bil duhovni asistent DKPS. Sodeloval je pri nastajanju Škofijske klasične gimnazije v Ljubljani in tam postavljal temelje poučevanja verouka, duhovnega življenja, duhovnih obnov za vse štiri letnike. Bil je prvi ravnatelj Jegličevega dijaškega doma. Šolstvo pozna iz osebne izkušnje z različnih vidikov, zato je nekako kar 'naš' škof. Pogovor z njim je bil živahen in zanimiv.

Kako ste sedaj, ko ste škof, povezani s šolo?

Ko obiskujem župnije, od začetka svojega mandata do sedaj sem obiskal vseh 144 župnij v naši nadškofiji, se večkrat srečam z ravnateljji. Lepo izkušnjo imam s ptujsko-dravskega področja. Tam sem srečal lep primer, ko imata ravnatelj in župnik enkrat mesečno skupno kosilo. Takrat imata čas za pogovor. Odkrila sta, da se posvečata istim otrokom, istim družinam, se ukvarjata s podobnimi težavami. Kjer ta komunikacija teče, je vzgoja lažja. Lažje se uskladijo tudi urniki.

Poudariti moram, da do sedaj ni bilo ravnatelja, ki me ne bi sprejel na pogovor. Srečamo se v šoli ali pa ravnatelj pride v župnišče. Ob koncu obiska v župniji se srečam z župnijskim pastoralnim svetom. Na to srečanje povabimo tudi ravnatelja in župana. V pogovoru s tremi pomembnimi predstavniki lokalne skupnosti odpiramo za to skupnost pomembna vprašanja. Vselej nastane zapisnik in vanj se umestijo priporočila. Na

teh srečanjih lahko damo nekaj spodbudnih sporočil za razvoj župnije in občine. Kljub obilici dela vseeno skrbimo za področna srečanja. Zdi se mi pomembno, da so župan, ravnatelj in župnik v medsebojnem dialogu.

Na takšna srečanja pridejo ravnatelji srednjih šol, ki imajo tudi po 1000 dijakov. To je v mestih. Na misel mi pride lepo srečanje, ki so se ga udeležili ravnateljica gimnazije v Ormožu, ravnateljica osnovne šole, župan in župnik.

Kristjani, ki delamo v državnih šolah, smo pred novimi izzivi.

V demokratični družbi je pomembno, da vsak živi to, kar je. Kristjan naj bo kristjan, doma in v službi. Spomnim se na primer ravnateljice blizu Ptujja, ki ne skriva svoje pripadnosti Cerkvi. Najslabše je, če nekdo živi dvojno življenje. Ne gre za to, da bi vnašali samo svoje poglede v druga okolja, toda s svojim življenjem in svojo držo prinaša-

Foto: Ivo Piry

mo del svoje kulture v okolja, kjer delamo. Gre za spoštovanje. Tako kot pričakujemo, da nas drugi spoštujejo, spoštujmo tudi mi drugače misleče. Ena od ravnateljic je dejala, da ni verna, a se je rada udeležila naših pogovorov. Vidi, da nas družijo mnoge skupne točke. Treba je ustvarjati dialog med različno verujočimi, med verujočimi in neverujočimi.

Koronavirus je v marsičem razgalil naše življenje. Na dan je prišlo najslabše med nami – v družinah, tudi na šolah. Ta čas pa je pokazal tudi veliko pozitivnega, na dan je prišlo najboljše, kar živi v ljudeh.

Danes vsi iščemo stik z družino.

Družina je danes v stiski. Starši ne zmorejo opraviti svoje dolžnosti, zato od šole in katehetov pričakujejo, da naredijo tisto, česar sami niso; da dajo otrokom, česar jim oni niso dali. Zato je toliko problemov; do tistih skrajnih, ko starši pridejo z odvetnikom. Učitelji so danes na veliki preizkušnji.

Pomembno področje je sodelovanje s starši. Neki župnik je imel na primer srečanje staršev in prišla sta dva. Skoraj nič. Potem je v času karantene organiziral srečanje po Skypu in obiskalo ga je 95 % staršev. V času korone smo odkrili nove možnosti za pogovor. Po Skypu ali drugih oblikah komunikacije na daljavo je komunikacija hitrejša. Za tak sestanek je potrebnega manj časa, ni treba od doma, ni poti, ni priprav. Seveda pa taka srečanja ne morejo nadomestiti živega stika. To je lahko nadgradnja. Včasih je potreben prvi stik. Na ta način lahko spet najdemo stik s starši. Včasih so bili sestanki v živo ure pregovarjanja, v tej obliki se v eni uri vse dogovorijo.

Ob pripravi na birmo so tudi srečanja za birmanske botre. Ko jih župnik povabi po sveti maši, jih marsikdaj pride le 10 %. Ko jih je neki župnik povabil na večerjo, je bila udeležba večja. Iščemo nove poti za stik z družino. Pri tem moramo biti ustvarjalni, z občutkom za kraj in ljudi. Ista metoda ni za vsa okolja, kaj šele za vse ljudi.

Pomemben vidik so vedno naši odnosi.

V času korone smo bili izolirani, potisnjeni v osamo. Že tako je naša družba usmerjena v to, da postajamo vse večji individualisti. Med nami se ustvarja nezaupanje. Čas

Foto: Romarski urad Brezje

korone je razpoke nezaupanja še poglobil, hkrati pa omogočil tistim odnosom, ki so bili pozitivni, da so se še okrepili, poglobili. Kriza lahko tudi zbliža ljudi.

Kakšna sta mesto in vloga katoliškega učitelja v župniji?

Dragoceno bi bilo, da bi imel vsak župnijski pastoralni svet za svojega člana tudi učitelja, nekoga iz lokalne šole. Župnijski pastoralni svet naj bi bil sestavljen tako, da postane odsev življenja lokalne skupnosti, da odseva dihanje občestva. V taki skupini naj bi bil dober pretok informacij. Med takimi pogovori se izpostavijo problemi (včasih jih je treba šele identificirati), potem se iščejo odgovori. Prisotnost učitelja v pastoralnem svetu je zelo dragocena, saj župniki pogosto ne poznajo življenja šole. Pogosto se zgodi, da župnik desetletje ne prestopi praga šole. Kako naj potem katehizira, če ne pozna ozadja, okoliščin, v katerih živijo otroci. Marsikateri otrok je pri katehezi boljši kot v šoli. Koristno bi bilo, da bi imeli kateheti stik z razredničarko; to je zelo pomembno. To je koristno tudi (na primer) pri organizaciji birme. Če je stik s šolo vzpostavljen, se mnoge težave hitro razrešijo. S pogovorom.

Pred vrati je novo sestavljanje župnijskih pastoralnih svetov. Sedaj je čas, da bi predlagali tudi učitelje ali vzgojitelje kot predstavnike šole ali vrtca.

Naj navedem še primer iz Belgije, kjer sem delal magisterij iz pastoralne teologije. V Belgiji katehezo največkrat poučuje učitelj. Cerkev je učiteljem omogočila dvoletni

tečaj za poučevanje kateheze. S to kvalifikacijo ter s svojimi dolgoletnimi izkušnjami in didaktičnim znanjem, poznavanjem učencev in družin so učitelji po upokojitvi postali odlični kateheti.

Naša škofija je finančno šibka, zato ne moremo računati na zaposlovanje katehistinj. Računati moramo na verne prostovoljce, ki bodo pripravljeni sodelovati. Naša želja je, da v mariborski nadškofiji pričnemo s tečajem/usposabljanjem animatorjev za mladinski verouk in usposabljanjem za birmanske animatorje. Če želimo uspešno delo na tem področju, moramo dobro pripraviti ljudi, ki to delo opravljajo, sicer ni uspeha. V času, ko je vse manj duhovnikov in redovnikov ter redovnic, je vse več verskih občestev, kjer je potreben večji vstop laikov. Laike pa moramo usposobiti za njihovo delo. Ni dolgo, kar smo imeli srečanje treh pastoralnih služb mariborske metropolije (škofije Murska Sobota, Celje in Maribor). Iščemo načine in možnosti za večjo povezanost in sodelovanje. Na ta način se lahko bogatimo in naše delo bo rodovitnejše.

Kako ocenjujete sedanjí verouk, saj mnogi otroci po končanem verouku odidejo iz Cerkve?

Sedaj smo ujeti v korono, zato bo tudi to leto negotovo. Naše prvo izhodišče je, da naj gredo otroci kljub razmeram v šolo, tudi h katehezi. Virus nam ne sme preprečiti rednega življenja. Če to ne bo mogoče, si predstavljamo, da bo vsaj nekaj programa potekalo v šoli/pri nas na župniji, nekaj pa doma. Če pa bi se življenje ponovno

blokiralo, bomo s pripomočki za komunikacijo na daljavo spodbujali delo učencev na domu. Razmišljamo tudi, kako okrepiti družinsko katehezo. V času korone je nekaterim družinam uspelo imeti neke vrste družinsko katehezo. Osebnostno spodbujam duhovnike, da bi začeli delovati v to smer.

Analiza je pokazala, da v času karantene 80 % župnij ni bilo posebej aktivnih pri katehezi, ostale so uspešno iskale načine in možnosti. Srečanja za birmance in prvoobhajance so potekala preko spleta ali pa so duhovniki oziroma kateheti otrokom na dom dostavljali gradivo. Ta rezultat je pridobil g. nuncij, enak rezultat je z anketami pridobil tudi katehetski urad.

Največji izziv je najti pot do staršev. Imamo majhno jedro staršev. Na tem je treba graditi. Vzpostaviti je treba skupno platformo, ki bo ustvarila boljšo računalniško mrežo. Gre za logiko gorčičnega zrna. V Cerkvi je bilo že preveč razočaranj. V času korone je bilo izvedenih nekaj dobrih pričevalskih katehez. Živa vera nagovarja človeka.

Kako ocenjujete pripravo na birmo?

Ko pred birmo obiščem birmance, morajo birmanci škofu/birmovalcu napisati pismo. V njem predstavijo, zakaj so se odločili za birmo, kako so izbrali botra in zakaj; kako bo njihovo življenje teklo po birmi. Birmance povabim, da mi na koncu pisma postavijo tudi svoje vprašanje.

Pri eni tretjini birmancev se iz pisem vidi, da imajo pravo naravnost za prejem zakramenta, pri naslednji tretjini so opazni stihijski odgovori, na primer »stara sem 14 let in je čas, da grem k birmi«, »8 let hodim k verouku in sedaj je na vrsti birma«. Po teh odgovorih vidimo, ali gre le za formalnost ali pa resnično doživljajo zakrament. Iz tega tudi nekako vidimo, kako uspešna je bila verska vzgoja. Ena tretjina birmancev pa je zelo nemočna. Ti mladi se soočajo tudi z drugimi težavami in potrebujejo posebno skrb.

Pri mladih, ki so vključeni v župnijske skupine (skavti, ministranti ipd.), je več možnosti, da bodo nadaljevali versko pot, ker imajo podlago in so v skupnosti. Drugi verjetno ne. Birma bi morala biti umeščena na sredino procesa in ne na njegov konec. Župniki dostikrat delajo napako, ker je za-

krament birmo konec procesa. Ene župnije po birmi nimajo več rednih srečanj.

Pomembna je tudi izbira botra. Česar niso dali starši, lahko da boter, ki je včasih edina oseba, ki hodi k maši. S srečanja za birmance smo dosegli 2/3 birmancev, kar je lep uspeh. Ko vidijo škofa, čutijo osebni stik. Zanimiva je tudi podelitev Sv. pisma, pri čemer se včasih povežejo štiri župnije. Na takih srečanjih se župnije pobratijo, ena župnija moli za drugo. Je pa zanimivo, da imajo birmanci to povezovanje radi, župniki pa ne tako.

Kako vidite pastoralno delo z mladimi?

Stična je simbol mladinske pastorale. Letos bodo zaradi virusa srečanja potekala po dekanijah. Veliko majhnih srečanj, tudi preko spleta, maše bodo potekale v živo. Mladi velikokrat omenjajo, da težko hodijo na srečanja. Namesto teoretičnega znanja o veri in Bogu si želijo pričevanje, osebno izkušnjo vere. Radi poslušajo o življenju po veri, ki ga nekdo živi. Ni dobro postavljati pogojev po šolsko, bolje je priti mladim naproti. Ni dobro uporabljati besede 'moraš'. Versko življenje izhaja iz logike ljubezni, iz izkušnje si mladi pridobijo osebne vrednote. Beseda 'moram' pomeni, da nimamo osebnega odnosa, pristanemo na administrativni in moralistični ravni. Septembra pripravljamo digitalno izobraževanje, predstavitev videoposnetkov in gradiv za delo z mladimi. Pogovarjamo se o tem, kako 'biti skupaj z otroki, z mladimi'. Mladi naj srečajo ljudi, ki živijo vero,

čutijo svet, ki ga sami živijo, dileme, s katerimi se sami spopadajo. Župnik in katehet naj organizirata takšna srečanja, stik s pričevalci vere. Tak duhovni vikend je zelo bogat.

Zavedati pa se moramo, da mladi ne nadaljujejo z verskim življenjem zaradi več dejavnikov. Eden od vzrokov je, da starši dostikrat ne sodelujejo, ne dajejo zgleda življenja po veri. Hkrati pa se moramo zavedati, da je tako odhajanje na nek način normalno. Mladi se želijo oddaljiti od staršev in Cerkve, iščejo svojo pot, svojo identiteto, svoj pogled na svet. To je njihova kriza, ki jo morajo sami 'odživeti'. Čez čas srečajo nekoga ali neko skupnost in se počasi zopet vračajo nazaj na pot vere. Po pozitivni izkušnji postanejo tudi sami nosilci krščanskih vrednot. Sami pričujejo, ker ne želijo, da se drugim ponovi negativna izkušnja, ki so jo doživeli oni. Program Alfa je zelo primeren za te, ki se vrnejo in želijo poglobiti svojo vero. Takih srečanj je v Sloveniji kar nekaj, imajo dobro izkušnjo. Naša naloga je, da obiskujemo oddaljene ljudi. Kdor vidi življenjske okoliščine staršev, lažje razume otroke. Težava pa je v tem, da je vedno manj duhovnikov, zato je vedno manj časa za obiske. Osebni stik bistveno pripomore k iskanju rešitve.

Kaj pa pomen molitve?

Molitve je premalo, tako osebne kot v naših občestvih. Poživiti bo treba molitev v naših družinah. Vsak način, kako se to lahko zgodi, je dobrodošel. Molitev bo poživila versko življenje. Molitev je dihanje duše. ◀

Foto: Romarski urad Brezje